

3. Polskie statki morskie pełniące specjalną służbę państwową podnoszą niezależnie od bandery polskiej flagę z oznaczeniem pełnionej służby według wzoru, który określi Minister Żeglugi.

Art. 7. Wizerunku orła (art. 1) używają:

- 1) organy władzy i administracji państwowej,
- 2) jednostki wojskowe,
- 3) sądy, prokuratura, państwowe biura notarialne i komornicy sądowi,
- 4) szkoły i instytucje państwowe,
- 5) inne instytucje oraz przedsiębiorstwa państwowe, jeżeli przepis szczególny uprawnia je do używania wizerunku orła (art. 1).

Art. 8. 1. Na budynku siedziby jednostki organizacyjnej uprawnionej do używania wizerunku orła umieszcza się tablicę z godłem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz tablicę z napisem nazwy jednostki organizacyjnej.

2. Tablica z godłem ma kształt owalny w układzie pionowym, obwódkę biało-czerwoną i tło szare, na którym jest wyobrażone godło, tablica zaś z napisem jest prostokątna w układzie poziomym, ma tło czerwone a litery napisu białe.

3. Wzory tablic z godłem i z napisem zawierają załączniki nr 3 i nr 4.

Art. 9. Pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 77 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis „Polska Rzeczpospolita Ludowa”.

Art. 10. Pieczęcią Rady Państwa jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła średnicy 62 mm, zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis „Rada Państwa”.

Art. 11. 1. Pieczęcią urzędową jest metalowa, tłoczona pieczęć okrągła zawierająca pośrodku wizerunek orła (art. 1), a w otoku napis odpowiadający nazwie jednostki organizacyjnej uprawnionej do używania pieczęci urzędowej.

2. Pieczęci urzędowej używają jednostki organizacyjne wymienione w art. 7.

Art. 12. 1. Rada Ministrów wyda w drodze rozporządzenia przepisy wykonawcze i przejściowe w sprawach unormowanych w niniejszym dekreście.

2. Przepisy te uregulują w szczególności wymiary oraz sposób umieszczenia tablic urzędowych, wymiary oraz sposób używania i strzeżenia pieczęci urzędowych, jak również wyrób pieczęci urzędowych i nadzór nad ich wyrobem.

3. Przepisy te mogą również przewidywać przypadki używania napisów i pieczęci odmiennych od określonych w niniejszym dekreście.

Art. 13. Kto nieprawnie używa godła Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, flagi państwowej z godłem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, bandery polskiej lub wizerunku orła określonego w niniejszym dekreście, podlega karze aresztu do roku i karze grzywny do 10.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 14. Tracą moc przepisy z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach i pieczęciach (Dz. U. z 1939 r. Nr 2, poz. 8).

Art. 15. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki

315

DEKRET

z dnia 9 listopada 1955 r.

o znakach Sił Zbrojnych.

R o z d z i a ł 1.

Przepisy wstępne.

Art. 1. Znakami Sił Zbrojnych są:

- 1) w wojskach lądowych, wojskach obrony przeciwlotniczej obszaru kraju, w jednostkach nadbrzeżnych marynarki wojennej i w wojskach wewnętrznych — sztandar jednostki wojskowej;
- 2) w wojskach lotniczych:
  - a) sztandar jednostki wojskowej,
  - b) flaga lotnictwa wojskowego,
  - c) szachownica lotnicza;
- 3) w marynarce wojennej:
  - a) bandera wojenna,
  - b) proporzec marynarki wojennej,
  - c) bandera pomocniczych jednostek pływających;

- 4) w jednostkach pływających wojsk ochrony pogranicza — bandera jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza.

Art. 2. Oprócz znaków wymienionych w art. 1 używa się w Siłach Zbrojnych również innych znaków, które ustala Minister Obrony Narodowej.

Art. 3. Znaki Sił Zbrojnych (art. 1 i 2) korzystają z ochrony przewidzianej w przepisach o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

R o z d z i a ł 2.

Sztandar.

Art. 4. Sztandar jest symbolem niezłomnej wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, honoru, męstwa, sławy wojennej i tradycji jednostki wojskowej. Sztandar przypomina żołnierzowi, że jego świętym obowiązkiem jest służyć

ze wszystkich sił Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, stać nieugięte na straży jej niepodległości i zdobyć ludu pracującego, mężnie walczyć w obronie Ojczyzny aż do pełnego zwycięstwa nad wrogiem.

Art. 5. 1. Sztandar nadaje jednostce wojskowej Rada Państwa.

2. Przez jednostkę wojskową rozumie się pułk lub inną jednostkę, którą Minister Obrony Narodowej określi jako uprawnioną do otrzymania sztandaru.

Art. 6. 1. Sztandar otrzymuje jednostka wojskowa po jej sformowaniu.

2. Sztandar wraz z aktem nadania wręcza jednostce w imieniu Rady Państwa Minister Obrony Narodowej lub jego przedstawiciel.

Art. 7. Jednostka wojskowa zachowuje sztandar przez cały czas swego istnienia niezależnie od zmian w nazwie lub numeracji.

Art. 8. Sztandar znajduje się stale w jednostce wojskowej, a w czasie walki — w rejonie działań bojowych jednostki.

Art. 9. Każdy żołnierz powinien strzec sztandaru swojej jednostki jak źrenicy oka. W razie utraty sztandaru wskutek słabości ducha bojowego jednostka ulega rozformowaniu, a jej dowódca, oficerowie oraz inni żołnierze winni dopuszczenia do takiej hańby zostają pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

Art. 10. 1. Sztandar składa się z płata, głowicy, drzewca i kokardy.

2. Płatem sztandaru jest prostokątna tkanina o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, o wymiarach 130 × 100 cm, składająca się z dwóch trójkątów koloru białego i dwóch koloru czerwonego; koloru białego są trójkąty boczne, a koloru czerwonego — górny i dolny. Krótszy bok płata wszyty jest w białą skórę naciągniętą na drzewce i przymocowaną do drzewca gwoździkami. Pozostałe boki płata obszyte są frędzlą barwy jasnego złota szerokości 5 cm.

3. Na prawej stronie płata, pośrodku, na czerwonym tle obwiedzionym dwiema gałązkami wawrzynu ułożonymi w kształcie wieńca, haftowanymi złotym szychem, umieszczony jest wizerunek orła białego ustalony dla godła Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, haftowany srebrnym szychem; dziób i szpony orła haftowane są złotym szychem.

4. Na lewej stronie płata, pośrodku, na czerwonym tle obwiedzionym dwiema gałązkami wawrzynu ułożonymi w kształcie wieńca, haftowanymi złotym szychem, umieszczony jest pięciowierszowy napis koloru złotego „Za Naszą Ojczyznę Polską Rzeczypospolitą Ludową”; ponadto na lewej stronie płata, u dołu umieszczony jest napis koloru złotego, podający pełną nazwę jednostki.

5. Głowica sztandaru składa się z orła i podstawy, wykonanych z białego metalu. Wysokość orła wynosi 15 cm, wysokość podstawy 4 cm, długość podstawy 6 cm, jej szerokość 3,5 cm.

6. Drzewce długości 240 cm, o średnicy 4 cm sporządzone jest z drzewa tóczzonego i politurowanego. Na górnym końcu drzewca umieszczona jest głowica, na dolnym — stożkowate okucie.

7. Kokarda jest uwiązana ze wstęgi o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej długości 280 cm, szerokości 10 cm. Oba końce kokardy są obszyte frędzlą barwy jasnego złota szerokości 10 cm. Kokardę umieszcza się na drzewcu poniżej głowicy, po prawej stronie płata.

8. Wzór sztandaru zawierają załączniki nr 1 i nr 2.

Art. 11. Na sztandarze jednostki wojskowej odznaczonej orderami umieszcza się kokardy uwiązane ze wstęg tych orderów; sposób umieszczania orderów i kokard określi Minister Obrony Narodowej.

R o z d z i a ł 3.

Flaga lotnictwa wojskowego i szachownica lotnicza.

Art. 12. 1. Flagą lotnictwa wojskowego jest prostokątny płat tkaniny o barwie niebieskiej. Od górnego lewego rogu do prawego dolnego rogu płata umieszczony jest pas o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. W środku płata umieszczony jest emblemat lotniczy koloru złotego z szachownicą lotniczą pośrodku. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 5 : 8. Stosunek szerokości pasa o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej do szerokości flagi wynosi 1 : 5. Emblemat lotniczy zajmuje 1/2 szerokości flagi.

2. Wzór flagi lotnictwa wojskowego zawiera załącznik nr 3.

3. Flagę lotnictwa wojskowego podnosi się na lotnisku wojskowym w czasie wykonywania lotów oraz w przypadkach, które określi Minister Obrony Narodowej.

Art. 13. 1. Szachownicą lotniczą jest kwadrat o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej podzielony na cztery równe pola, z których lewe górne i prawe dolne są barwy czerwonej z obwódką białą, a pozostałe — barwy białej z obwódką czerwoną. Stosunek szerokości obwódki do długości krawędzi pola wynosi 1 : 5.

2. Wzór szachownicy lotniczej zawiera załącznik nr 4.

3. Szachownicą lotniczą oznacza się wojskowe statki powietrzne.

R o z d z i a ł 4.

Znaki marynarki wojennej.

Art. 14. 1. Bandera wojenna jest symbolem niezłomnej wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, honoru, męstwa, sławy wojennej i tradycji marynarki wojennej. Bandera wojenna przypomina każdemu żołnierzowi marynarki wojennej, że jego świętym obowiązkiem jest służyć ze wszystkich sił Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, stać nieugięte na straży jej niepodległości i zdobyć ludu pracującego, mężnie walczyć w obronie Ojczyzny aż do pełnego zwycięstwa nad wrogiem.

2. Bandera wojenna podniesiona na właściwym miejscu okrętu lub innej jednostki pływającej jest sztandarem okrętu lub tej jednostki oraz widomym znakiem ich przynależności do marynarki wojennej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Każdy żołnierz marynarki wojennej powinien strzec bandery wojennej swojej jednostki jak źrenicy oka. W razie utraty bandery wojennej wskutek słabości ducha bojowego jednostka ulega rozformowaniu, a jej dowódca, oficerowie i inni żołnierze winni dopuszczenia do takiej hańby zostają pociągnięci do odpowiedzialności karnej.

4. Okręty i inne jednostki pływające marynarki wojennej podnoszą banderę wojenną według zasad określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 15. 1. Banderą wojenną jest prostokątny płat tkaniny o barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z wcięciem trójkątnym w jednym z krótszych jego boków. Pośrodku białego pasa płata, w połowie odległości pomiędzy bokiem bez wcięcia a wierzchołkiem wcięcia, umieszczone jest godło Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 1 : 2,1. Głębokość wcięcia jest równa połowie szerokości płata. Stosunek wysokości godła do szerokości płata wynosi 2 : 5.

3. Wzór bandery wojennej zawiera załącznik nr 5.

4. Przepis art. 11 stosuje się odpowiednio do bandery wojennej okrętów odznaczonych orderami.

Art. 16. 1. Proporcem marynarki wojennej jest prostokątny płat tkaniny barwy białej obramowany czerwonym otokiem. Pośrodku płata umieszczone jest godło Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 5 : 6. Stosunek szerokości czerwonego otoku do szerokości płata wynosi 1 : 10. Stosunek wysokości godła do szerokości płata wynosi 1 : 2.

2. Wzór proporca marynarki wojennej zawiera załącznik nr 6.

3. Proporzec marynarki wojennej podnoszą okręty marynarki wojennej w przypadkach określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 17. 1. Pomocnicze jednostki pływające marynarki wojennej podnoszą banderę pomocniczych jednostek pływających według zasad określonych przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Banderą pomocniczych jednostek pływających jest prostokątny płat tkaniny barwy niebieskiej. W górnym lewym rogu płata przy boku przylegającym do drzewca umieszczony jest wizerunek bandery wojennej. Stosunek szerokości płata do jego długości wynosi 3 : 5. Stosunek wysokości wizerunku bandery wojennej do szerokości płata wynosi 1 : 2.

3. Wzór bandery pomocniczych jednostek pływających zawiera załącznik nr 7.

4. Banderą pomocniczych jednostek pływających podniesiona na właściwym miejscu pomocniczej jednostki pływającej jest widomym znakiem jej przynależności do marynarki wojennej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

R o z d z i a ł 5.

Znaki jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza.

Art. 18. 1. Banderę jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza podnosi się na okrętach i innych jednostkach pływających wojsk ochrony pogranicza według zasad określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Banderą jednostek pływających wojsk ochrony pogranicza podniesiona na właściwym miejscu okrętu lub innej jednostki pływającej jest widomym znakiem ich przynależności do wojsk ochrony pogranicza.

R o z d z i a ł 6.

Przepisy końcowe.

Art. 19. Szczegółowe przepisy wykonawcze w sprawie znaków Sił Zbrojnych wydaje Minister Obrony Narodowej.

Art. 20. 1. Uprawnienia Ministra Obrony Narodowej przysługują w odniesieniu do wojsk wewnętrznych Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

2. Sztandar wraz z aktem nadania sztandaru wręcza jednostkom wojsk wewnętrznych w imieniu Rady Państwa Minister Spraw Wewnętrznych lub jego przedstawiciel.

Art. 21. Tracą moc przepisy z dnia 24 listopada 1937 r. o znakach wojska i marynarki wojennej (Dz. U. z 1938 r. Nr 5, poz. 32).

Art. 22. Pozostaje w mocy dekret z dnia 23 kwietnia 1953 r. o banderze jednostek pływających Wojsk Ochrony Pogranicza (Dz. U. Nr 23, poz. 94).

Art. 23. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa: A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki

316

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 7 grudnia 1955 r.

w sprawie tablic i pieczęci urzędowych.

Na podstawie art. 12 dekretu z dnia 7 grudnia 1955 r. o godle i barwach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz o pieczęciach państwowych (Dz. U. Nr 47, poz. 314) zarządza się, co następuje:

R o z d z i a ł 1.

Tablice urzędowe.

§ 1. Na budynku siedziby jednostki organizacyjnej uprawnionej do używania wizerunku orła umieszcza się tablicę z go-

dem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz tablicę z napisem — zależnie od warunków miejscowych — nad wejściem do budynku lub z boku od tego wejścia w ten sposób, by tablica z godłem znajdowała się bezpośrednio nad tablicą z napisem.

§ 2. Jeżeli szczególne warunki miejscowe nie pozwalają na łączne umieszczenie obu tablic w sposób określony w § 1, umieszcza się tablicę z godłem nad wejściem do budynku, tablicę zaś z napisem z boku od wejścia.

§ 3. Jeżeli przy wejściu do budynku mają być umieszczone tablice urzędowe kilku jednostek organizacyjnych, umiesz-